

13 over 4

Want het is het weten dat mij op de been houdt. Het weten waar zij. Ik weet haar om mij heen en niet enkel daar. Verder nog. Maanlicht laat zich vallen op de nachtelijke zee. Als pina colada op een spiegel van vloeibaar asfalt. Oneindig zwart als belofte, dat is waar ik haar weet, nacht en oceaan. Dat weten geeft me vrede. En er komt een moment dan zal mijn branding haar branding zijn. De horizon onze bestemming, vloed wordt eb wordt vloed. Een teder spel? Haar golven rollen af en aan. Zij kolkt in elk van ons.

‘Met innige deelneming’, houdt dat in dat je heel intiem ergens aan meedoet? Zo klinkt het namelijk wel. Als seks. Raar woord vind ik het, deelneming. Want je kunt in plaats daarvan deelname gebruiken, maar dan enkel als je bedoelt dat je participeert, aan iets deelneemt. In het geval van condoleance past alleen deelneming.

Ik heb dat altijd een vreemde uitspraak gevonden om te vertellen dat je liefdevol meeleeft met nabestaanden: innige deelneming. Het klinkt eerder afstandelijk dan betrokken. In plaats van innige zou je nog oprechte deelneming kunnen betuigen, hoewel dit in mijn optiek niet versterkend werkt maar juist zwakker. Alsof je de nabestaande ervan moet overtuigen dat je het heus wel meent.

Nee, doe maar niet. Laat ik het zo zeggen: het zijn troostend bedoelde woorden, die mij niet zouden weten te raken.

Grof Geschut was één van Hanny’s favoriete bands. Maar dat hoeft ik u niet te vertellen. U hebt immers mijn laatste boek gelezen. Soms draai ik zomaar hun debuutalbum weer eens. Om lekker een potje te kunnen janken.

Want dan hoor ik Hanny deze tekst weer luidkeels meezingen.

*Het gevoel in m’n maag wordt nu langzaam venijnig
Ik krijg geen hap door m’n keel
Ik was nog nooit zo vermoeid, ik slaap veel te weinig
en ik rook veel te veel*

*Mijn hart raakt verstrikt in een smerige strijd
en 't voelt of het langzaam in tweeën splijt
Als de drank 's nachts mijn pijn verzacht
heeft de duivel zijn taak weer volbracht*

*Ik wil niemand meer zien dus dan blijf ik maar binnen
Ik ben continu bang
Ik probeer al dagen te huilen maar kan niet beginnen
en het duurt al zo lang*

En schreeuwen helpt niet...

Ze stukt even. (Of ben ik het zelf?) En dan.

*'t Zeurt in m'n kop en mijn ogen doen pijn
en 'k hoor en zie dingen die er helemaal niet zijn
Men zegt: 'Je hebt het zelf uitgedaagd'
Maar hier heb ik... Maar hier heb ik nooit om gevraagd
Hier heb ik nooit om gevraagd*

Ik had ze allemaal al een poosje niet over de vloer gehad. Want pandemie en besmettingen en voorzorg en shit, u begrijpt het. Toen Olivia en Elton eind februari sinds weken weer een klein-kindervrijdagmiddag bij me waren, liepen ze nietsvermoedend mijn huiskamer binnen. Tot hun grote verrassing zagen ze opeens het poppenhuis staan. Grote wauw. Ze wisten wel dat ik het had gekocht, maar hadden het nog niet gezien. En waren even vergeten dat ik het had. Gejuich en enthousiasme. Ze hebben er samen de hele middag mee gespeeld.

Jazz daarentegen kwam drie dagen later voor het eerst sinds tijden weer bij me, en die had zich juist enorm verheugd op het poppenhuis, vertelde hij meteen bij aankomst. Ook nu grote wauw en een enthousiast verhaal over wat hij allemaal zag en de poppetjes zou laten beleven. Dus neergezet, alles uitgestald en spelen maar. Na een kwartier hield hij het voor gezien. De rest van de dag heeft hij er niet meer naar omgekeken.

Zij doen al hun eigen stunts. Deze drie hoofdrolspelers in mijn laatste boek. Heerlijk aan het speeltuinieren in deze voorbarige portie

voorjaar. En daar mag ik dan gewoon bij zijn. We voetballen, doen verstoppertje en ik deel snoep uit. Wat een feestje.

Ik sta in de keuken de vaat af te drogen en bedenk me opeens dat ik de thermostaat wat lager wil zetten. Als ik de huiskamer binnenloop zie ik dat ik de theedoek nog in mijn hand heb.

Verbaasd kijk ik naar het ding en zeg: ‘O ja, jij bent hier natuurlijk nog nooit geweest hè?’

Dan houd ik de doek omhoog en laat hem de kamer rondkijken. Knik hem bemoedigend toe. Een beetje als Mr. Bean met Teddy. Ik geloof dat ik er zelfs bij glimlach.

Maar misschien had ik u dit helemaal niet moeten vertellen. Achteraf beter van niet, eigenlijk. Want nu denkt u wellicht... Het gaat best goed met mij hoor, echt. Wat ontbreekt is alleen dat ik mijn vrouw hoor lachen om mijn flauwe grappen.

Ze hield van de films van Alex van Warmerdam.

Ze had alle seizoenen van *North And South* op dvd, die ze vaste prik eens in de twee jaar opnieuw integraal bekeek.

Ze was gek op *Twister*.

Ze was gek op *Speed*. Op *The Net*. Op *Crash*. Op eigenlijk alles met Sandra Bullock.

Ze was gek op *Die Hard*. Op *Deliverance* (ze had het fameuze *Dueling banjos* als ringtone op haar telefoon) en *The River Wild*.

Ze was gek op *Sissi*. Op *Le Vieux Fusil*. Op eigenlijk alles met Romy Schneider. Op alles met Helen Mirren. Op rampenfilms.

Als ze me vroeg: ‘Weet je welke serie ze van mij wel weer eens mogen herhalen?’, wist ik dat ze *The Singing Detective* bedoelde.

Ze was gek op *Twin Peaks*, *Silent Witness*, *The Bridge*, *Vera* en *The Handmaid's Tale*.

Als ze tegen me zei: ‘Weet je welke film ik wel weer eens een keer zou willen zien?’, wist ik dat ze die avond *Dancer In The Dark* met me wilde kijken, van Lars von Trier, met Björk (en haar muziek) fenomenaal in de hoofdrol. En dat ze vervolgens de daaropvolgende dagen op haar laptop weer alle albums van Björk zou luisteren.

Ze las Karl Ove Knausgård en Jos van Manen Pieters. A.F.Th. van der Heijden en W.G. van de Hulst. Ik mis haar onnavolgbaar uitwaaiende smaak.

Ik heb nog nooit een schoonzoon gehad die veertig werd. Binnenkort voor het eerst wel. Toen ik laatst van mijn dochter het appje met de uitnodiging voor zijn feestje kreeg, was mijn eerste gedachte haar te vragen of ze oma wel had uitgenodigd. Mijn moeder was namelijk de enige zonder smartphone en moest dus altijd worden gebeld, wat dan ook wel eens werd vergeten. Maar we hoeven oma niet te bellen. En we hoeven ook niet te overleggen met wie ze kan meerijden. Dit is het eerste verjaardagsfeest waar ze niet meer bij kan zijn. Ik zal me in de toekomst vrees ik nog wel een keer vergissen.

Het is een ingesleten automatisme dat ik zal moeten gaan deactiveren. We. Ik vermoed tenminste dat dat niet alleen voor mij geldt, maar weten doe ik dat niet. Ik zal het de anderen eens vragen.

Het is 3 maart 2021 en het lijkt erop dat we dus alsnog gaan zitten kwartetten. Terwijl ik in het laatste hoofdstuk van *Ik Doe Al Mijn Eigen Stunts* nog zo had gezegd dat ik daar geen zin meer in had. Gezellig weer een potje *Kwartetten met Kanker – de Kunstenaars-editie*, nee dank u. Ik was na drie kwartetten gestopt bij de kaart met wijlen Michael Brecker. Maar inmiddels overleed vorig jaar juni schrijver Carlos Ruiz Zafón aan darmkanker, dus ik zat stiekem toch al weer met een half kwartet in mijn hand.

Halverwege februari 2020 schreef ik nog: ‘Herman Finkers loopt al achttien jaar rond met chronische lymfatische leukemie en zojuist maakte Jeroen van Merwijk bekend dat hij darmkanker heeft. Maar zij leven. Nog. Ik ga echt niet zitten wachten tot hun kwartet compleet is.’ (De opmerking heeft het boek niet gehaald, maar u kunt hem vinden in *Outtakes 3* op de website.)

Vanmorgen is Jeroen van Merwijk overleden. En nu houd ik mijn hart vast voor Finkers.

Komende woensdag is ze twee jaar dood. Ongelofelijk.

Nee, serieus – dat is amper te bevatten. Ik bedoel, er zijn momenten (nog akelig vaak zelfs) dat ik nog niet eens kan bevatten dat ze er niet meer is. Laat staan dat dat al weer twee jaar een feit is. Ik kan er met mijn kop nog steeds niet bij en ik vrees dat me dat ook nooit helemaal gaat lukken. Maar dat hoeft ook niet, daar heb ik vrede mee. Ik moet haar wel blijven missen. Door haar te missen heb ik haar altijd heel dicht bij me.

Dat missen is wat ik koester, als een zoet ontberen. Saudade dus. Ik kan het aan. Heb het zelfs nodig. Maar wat ik het meest mis is de kameraadschap. De intimiteit en de lol die we hadden. Een kus, even een aanraking. Aan een half woord genoeg hebben. Elkaar aankijken en weten. Dat die dingen er niet meer zijn wroet veel dieper, is pijnlijker. Dát gemis kan ik missen. Als k

De dag begon al met hindernissen. Vanmorgen vroeg klopte ik eerst de inhoud van de koffiefilterhouder van het espresso-apparaat naast de afvalbak. Toen ik een uur later de plastic zak met muesli dichtkneep, zat er kennelijk nog te veel lucht in, zodat het ding als een te enthousiast opgeblazen ballon ontplofte. Met als resultaat een keukenvloer vol muesli. Ik liet de plakbandautomaat uit mijn handen vallen. Twee keer. Krantenpagina's laten zich niet omslaan. Pilletjes glippen uit mijn vingers. Zo'n dag dus.

Het belooft weinig goeds voor het resultaat van de APK van mijn auto vandaag. Of de eindinspectie van de huurflat van mijn moeder. Laat ik mijn hart maar vast gaan vasthouden.

Eind van de ochtend krijg ik een telefoontje van de garagehouder dat de Renault probleemloos door de APK is gekomen. Ik vertel mezelf dat het met die flat dan ook wel goed zal komen.

De eindinspectie van mijn moeders woning loopt uit op een fiasco. Dat mens van de woningstichting loopt verschrikkelijk te mierenneuken. Dingen die wij netjes conform de afspraken hebben gedaan worden afgekeurd. Men komt terug op eerder gemaakte toezeggingen en zet ons voor het blok. Ik zal u de details besparen, maar ik voel me zwaar genaaid. En ik loop me op te naaien. Want ik kan even niet overzien of wij – zonder buitensporig veel kosten te maken – in staat zijn om het alsnog op te lossen.

Waarom laat ik me godverdomme nou toch zo meeslepen?

En het is voor het eerst, voor de allereerste keer in die bijna twee jaar dat mijn vrouw dood is, dat ik in een dermate groot conflict verzeild ben geraakt (of nee, het is vooral dat ik het zo bij me laat binnenkomen), dat ik moet zeggen: ik mis een partner in huis. Daar loop ik vandaag tegenaan. Ik ervaar heel sterk dat ik alleen ben, dat ik hier niemand heb om rechtstreeks tegen aan te praten, om mijn frustratie mee te delen. Geen luisterend oor voor mijn ongenoegen, mijn onmacht. Niet als vanouds iemand om tegenaan te zeiken.

Tegenover me aan tafel. Iemand die het voor mij overheeft om mijn tirade aan te horen. Ik kan alleen maar schreeuwen in mijn eentje. Mijn klankbord is weg. Vandaag merk ik nadrukkelijk dat ze er niet is.

De volgende ochtend krijg ik na vier zenuwslopende (ja, helaas laat ik dat gebeuren) uren wachten te horen dat het probleem alsnog is opgelost. De nieuwe huurders gaan akkoord.

Achteraf misschien nu toch jammer van die makrelen die ik op verschillende plekken in de flat heb verstopt.

‘Neem mijn vleugels af
als jij ze gebruiken kan.
Dan loop ik wel.
Dan loop ik wel naar huis.’

Het zijn de woorden van S10, ze zingt ze in *Vleugels*. Een bedwelmend mooi liedje.

‘Het gaat over dat je iemand liefhebt die het moeilijk heeft, en dat je een deel van jezelf dat je kan missen aan die persoon geeft, zonder daar iets voor terug te willen’ verklaart ze de tekst.

Is dat niet prachtig.

Het is 10 maart. Het is woensdag. Het is twee jaar geleden. Het is een dag als alle andere. Ik sta stil bij haar overlijden. Dat doe ik niet te lang, want al is ze vandaag dan precies twee jaar dood, de dag wordt er niet anders van. Het heeft geen zin om er een extra dooiige dag van te maken. Ze was immers gisteren net zo goed dood, net als een week geleden. En morgen ook, maar dan twee jaar en een dag. De optelsom gaat doodgewoon door. De moeilijke dagen liggen op andere momenten op de loer, die doemen onverwacht op, onaangekondigd. Die houden zich niet aan kalenders en agenda’s. Ik laat me verrassen.

Het is 10 maart, een woensdag, een dag als alle andere. Ik word wakker, sta op en doe de dingen die ik elke ochtend doe. Ik heb een overleg met mijn mede-jeugdoudster, ze heeft een dapper veldje voorjaar voor me meegebracht. Ze is ook mijn dochter. Ik maak een boodschappenlijstje. Ik lever lege flessen in. Ik doe boodschappen. Ik doe een condoleancekaart op de post. Ik ga naar mijn automonteur om een rekening te betalen. Ik doe dingen die horen bij een gewone

dag. Ik bel een klant. Ik maak een tekening. Ik krijg berichtjes en telefoontjes van lieve mensen, harten onder mijn riem. Ik maak shoarma. Ik eet shoarma. Ik kijk tv. Ik drink koffie. Ik schrijf een stukje. Ik drink een wodka.

Het is woensdag 10 maart 2021, ze is er al twee jaar niet meer. Vandaag is ze er net zo niet als iedere andere dag. Ik mis haar. Maar deze dag niet meer dan anders.

Maanlicht valt op de nachtelijke zee. Als pina colada op een spiegel van vloeibaar asfalt. Oneindig zwart. Maar altijd haar maan.

© 2021 Theo Bennes

(*Nooit om gevraagd*, L. van der Klein 1999)

(*Vleugels*, Stien den Hollander 2020)

Dit is het laatste bonushoofdstuk dat ik hier plaats. Als vervolg op het boek, bedoel ik. Hierna komt er niets meer. O, maak u geen zorgen, ik blijf zeker schrijven. Dat hou ik immers onmogelijk tegen, dat zou ik trouwens ook niet willen. Ik zal wat ik schrijf alleen niet meer publiceren. Want het moet een keer klaar zijn. Ergens moet het nu eenmaal stoppen.

En ach, wie weet, ooit. Ik zeg nooit nooit. Maar ga er niet op zitten wachten. Ik weet dat ik dat zeker niet ga doen. Doet u dat dus ook maar niet. Het is klaar.